

Het beest in ons: over fatsoen en bestialiteit

Erik van Beek

Vrijgevestigd, Haarlem, Hoofddorp

Samenvatting

In dit artikel wordt de nieuwe Nederlandse wet van juli 2010 aangaande verbod op dierenseks (zoöfilie, bestialiteit) en het bekijken, produceren en verhandelen van dierenporno besproken. Ik beschouw de totstandkoming van de wet, bespreek politieke, filosofische, seksuologische en ethische achtergronden alsmede de verwachte effecten van de nieuwe wetgeving, en betoog dat deze sterk is ingegeven door economische motieven en steunt op dubbelzinnige en complexe concepten als "fatsoen" en "zedelijkheid". Het nut van virtuele dierenporno wordt afgewogen. Ten slotte kan de nieuwe wet naar mijn mening behalve positieve ook onverwachte en onbedoelde negatieve consequenties hebben voor dieren, menselijke privacy, publieke tolerantie en de behandeling voor mensen met een zoöfilie.

In 2008 ontstond in Nederland maatschappelijke discussie rond het verbieden van ontuchtige handelingen met dieren. Aanleiding was de beslissing van het openbaar ministerie om een man die tientallen malen gemeenschap had gehad met een pony niet te vervolgen, omdat niet kon worden aangetoond dat het dier eronder leed (geen lichamelijke schade, geen extreem afwijkend gedrag). De man werd slechts beboet voor "het zich zonder toestemming ophouden in een privaat weiland." Dit riep met name –maar niet alleen– bij dierenliefhebbers verontwaardiging op en leidde tot Kamervragen. PvdA-Tweede Kamerlid (en veehouder) H.E. Waalkens begon later dat jaar met het voorbereiden van een wetsvoorstel dat tot de huidige wetswijziging heeft geleid (Tweede Kamer, 2010).

Er is betrekkelijk weinig onderzoek gedaan, maar de meeste bronnen noemen een percentage van één tot twee procent van de bevolking dat bij voorkeur seks heeft met dieren. Een hoger percentage heeft ooit weleens een keer iets seksueels met een dier ge-

daan, getuige een onderzoek uit de jaren vijftig: 50% (!) van de Amerikaanse mannelijke plattelandsbewoners - al zijn niet alle bronnen hierover betrouwbaar (Kinsey, 1953; Dekkers, 1999). Nu is het simpele feit dat bepaald voorkeursgedrag zeldzaam is geen reden om het niet te verbieden, maar de urgentie zat kennelijk ook ergens anders.

Nederland zou de hoogste dierenpornoproduktiecijfers hebben ter wereld. Exacte cijfers zijn gek genoeg nergens te vinden, maar een feit is dat in de omringende landen -met uitzondering van Noorwegen, Denemarken en Hongarije- dierenporno al jaren verboden is. Zijn er in Nederland dan meer dierenseksplegers dan we dachten? Of zijn er veel recreatieve kijkers, waaronder dierenpornoconsumenten die niet zelf bestiaal actief zijn? Hier ga ik verder nog uitgebreid op in, maar hoe dan ook, sinds zomer 2010 zitten beide categorieën juridisch goed fout.

Wat verstaan we onder bestialiteit? Het Groot Woordenboek der Nederlandse taal spreekt van *1. dierlijkheid, beestachtigheid; 2. seksuele omgang met dieren, sodomie, zoöfilie*. Andere bronnen benadrukken specifiek de ruwe omgang met dieren. Sodomie heeft ook andere betekenissen, zoals die van anale seks tussen mensen. Binnen onze taal bestaan geen begrippen voor het onderscheid tussen mensen die alleen over dierenseks fantaseren en mensen die het ook met dieren doen, zoals dit wel het geval is bij het onderscheid tussen pedofielen en pedoseksuelen.

Voor dit artikel hanteer ik voor bestialiteit de definitie: *seks hebben met dieren en daaraan opwinding en bevrediging beleven*. Voor de plegers en liefhebbers van bestialiteit gebruik ik respectievelijk de termen *dierenseksplegers* en *bestialen*.

Over de term ontuchtige handelingen zegt hetzelfde Groot Woordenboek der Nederlandse Taal: *Handelingen die het geslachtsverkeer betreffen, met wel lustige bedoelingen geschieden en in het algemeen het zedelijkheidsgevoel krenken*.

Wat weten we van bestialen c.q. dierenseksplegers? Uit literatuur en politierapporten komt het beeld naar voren van mensen die solitair te werk gaan. In het nieuws komen vooral mannen die dieren buitenshuis opzoeken, in wei, stal of kinderboerderij. Dames zouden hun dierenliefde vooral binnenshuis uitleven (Dekkers, 1999).

De oude wet van vóór 2010

Voorheen bestonden eigenlijk maar twee soorten situaties waarin een bestiale handeling ‘uitkwam’:

1. Tijdens of ná de daad werd aantoonbare schade ontdekt aan het dier (verwondingen, ontstekingen, onverklaarbaar afwijkend of extreem gedrag). De aanklacht luidde dan: mishandeling.

Artikel 36 lid 1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren: “Het is verboden, om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken, dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen”.

2. De dader en de daad werden in-the-act bij toeval opgemerkt door een derde, die de politie inschakelde. De aanklacht luidde dan: schending van de openbare orde.

Artikel 239 Wetboek van strafrecht: “Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft schennis van de eerbaarheid:

1. *op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd;*
2. *op een andere dan onder 1° bedoelde openbare plaats, toegankelijk voor personen beneden de leeftijd van zestien jaar;*
3. *op een niet openbare plaats, indien een ander daarbij zijns ondanks aanwezig is.”*

Een deel van zowel de publieke als de mishandelende vormen van bestialiteit werden door deze reeds bestaande wet “gecovered”. Bij de uitvoering van de wet bleven echter de seksuele handelingen die, zonder sporen van gewelddadigheid, binnenshuis of anderszins in het verborgene plaatsvonden, vaak onopgemerkt.

De nieuwe wet uit 2010 - is dierenporno kijken even erg als ontucht plegen?

Uit het Wetboek voor strafrecht (2010):

Artikel 254

Hij die ontuchtige handelingen pleegt met een dier wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en zes maanden of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 254a

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie wordt gestraft degene die een afbeelding – of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding – van een ontuchtige handeling, waarbij een mens en een dier zijn betrokken of schijnbaar zijn betrokken, verspreidt, openlijk tentoonstelt, vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert of in bezit heeft.
2. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft degene die van het plegen van een van de misdrijven, omschreven in het eerste lid, een beroep of een gewoonte maakt.

Een eerste opmerking over deze twee wetsartikelen betreft de opvatting die eruit spreekt dat het bekijken van dierenporno een vergrijp is van dezelfde orde als het daadwerkelijk plegen van ontucht met een dier- zij het dat de maximumstraf voor het laatste dubbel zo hoog uitvalt. Laten we eens ingaan op de overeenkomsten en verschillen. Om te beginnen is het bekijken van dierenporno ten hoogste een afgeleide vorm van ontucht: het misbruik vindt immers niet ter plekke plaats; de consument zal doorgaans fantaseren en masturberen bij de beelden. Uiteraard worden voor de productie van iedere dierenpornofilm dieren geëxploiteerd, maar dat zou vooral pleiten voor het bestraffen van de makers van de beelden. Een pornokijker kijkt per definitie nadat het misbruik heeft plaatsgevonden, waar hij meestal part nog deel aan heeft gehad.

Verder is het verband tussen deze twee zaken nog altijd onduidelijk. Zet het bekijken van dierenporno de kijker wel of niet aan tot het zelf misbruiken van dieren, en vice versa? Hierover ken ik geen specifieke onderzoeksgegevens, en nu het verbod is ingesteld zullen die er ook voorlopig niet meer komen, maar we kunnen er zowel argumenten voor als tegen bij bedenken. Mogelijk zou een deel van de bestialen voldoende hebben aan dierenporno als bevredigend alternatief en dieren met rust laten. Daarbij is mogelijk een deel van de dierenpornoconsumenten recreatieve kijker –en dus niet exclusief geïnteresseerd in bestiale prikkels, zoals ik verderop in dit artikel zal betogen. En: iemand die zich niet vergrijpt aan een

dier maar kan volstaan met een pornofilm toont onmiskenbaar meer zelfbeheersing en controle en zou daar in principe eerder voor moeten worden beloond dan gestraft. In het licht van de huidige wet wordt hij daarvoor juist gestraft – zij het milder dan voor ontucht.

De dieren die voor pornofilms zijn gebruikt zullen in ieder geval geen toegevoegde schade ondervinden als gevolg van de herhaaldelijke *vertoning* van de scènes waarin ze eenmalig hebben gefigureerd. Je zou je zelfs kunnen afvragen of in die zin van dierenporno niet juist een beschermende functie uitgaat voor het dier: één gefilmde handeling kan eindeloos worden herhaald en vermenigvuldigd. Ik ben me ervan bewust dat dit relatieve argumenten zijn: het idee toe te staan dat enkele dieren voor films worden geëxploiteerd zodat andere dieren mogelijk van ontucht gevrijwaard blijven, is natuurlijk onacceptabel vanuit het belang van het dier, maar vraagt wel om verder doordenken van deze kwestie.

Illegaliteit

Het verbieden van dierenporno kan mogelijk leiden tot een ongewenst neveneffect, dat juist datgene dat de wet beoogt - namelijk het terugdringen van de productie, de handel en de consumptie van dierenporno - kan bemoeilijken. Dit is misschien te verhelderen met de situatie rond kinderporno. Bij de recente Amsterdamse mega-zedenzaak ("Het Hofnarretje") werd er door de politie op gewezen dat illegale kinderpornonetwerken de laatste jaren zeer gesloten netwerken zijn, die als volgt opereren: wie toegang wil krijgen tot zo'n netwerk, zal eerst zelf nieuw materiaal moeten aanbrenge(n) – en moeten blijven aanbrenge(n)!, en wordt zo binnen zo'n netwerk direct tot medeplichtige gemaakt en zal niet zo gauw uit de school klappen (Ramesar, 2011). Wat dit betekent voor de productiecijfers van kinderporno is onbekend, maar nu dierenporno mogelijk op dezelfde manier ondergronds gaat, zou het zo kunnen zijn dat bestiale kijkers noodzakelijk ook producent of op zijn minst handelaar moeten worden om toegang te kunnen krijgen tot het beeldmateriaal. De totale productie van dierenporno – nu met illegale status - zou dan mogelijk juist enorm kunnen toenemen.

Virtuele dierenporno functioneel?

Ooit heeft het voorstel om virtuele (digitaal of grafische vervaardigde) kinderporno toe te staan als 'kindvriendelijk regulatiemechanisme' voor pedofielen en pedoseksuelen - er worden immers geen kinderen voor misbruikt - het niet gered. Nu is ook de vervaardiging van virtuele dierenporno definitief verboden.

Een begrijpelijk maatschappelijk argument hierbij is dat virtuele kinder- cq dierenporno lijkt op echte porno, en dus schokkend en aanstootgevend is voor de samenleving. Erboven blijft de overtuiging zweven dat virtuele porno aanzet tot ontucht en het kijken naar echte porno. Daarbij lijkt in het maatschappelijk debat het hardnekkige beeld te bestaan van een soort "doorbraakidee" van steeds sterker wordende seksuele fantasieën naar een onbeheerste gedragsmatige uitleving van die fantasieën.

Waalkens, initiatiefnemer van de wet, gebruikte voor het verbod op virtuele dierenporno daarnaast een bekend opsporingselement: voor realistische virtuele dierenporno wordt waarschijnlijk gebruik gemaakt van echte (voor)beelden, maar door steeds geavanceerdere technieken bij het vervaardigen ervan is dat voor justitie steeds moeilijker te bewijzen. Vandaar de zinsnede in artikel 1 van de nieuwe wet: "(...) afbeelding [...] van een ontuchtige handeling waarbij een mens en een dier zijn betrokken of *schijnbaar* zijn betrokken (...)." Dit schept echter enkele nieuwe problemen: veel historische kunstuitingen vertonen ook seksuele handelingen van mens en dier, of suggereren die in ieder geval. Toch zouden we dit soort uitingen waarschijnlijk eerder als esthetisch dan als pornografisch (= lustopwekkend) beschouwen. Zou bijvoorbeeld een afbeelding als "Leda en de zwaan" nog steeds zijn toegestaan? En moeten we, in ogen-schouw genomen dat mannetjeszwanen, zoals de meeste eendachtigen, een penis hebben, ook vaststellen dat Fokke en Sukke ineens pikant zijn geworden? Donald Duck hoeft dan niet bang te zijn voor censuur: die loopt als sinds de jaren vijftig open en bloot, maar ontmand rond.

Porno kijken als inhibitie?

De nieuwe wet verbiedt zowel bestiaal seksueel gedrag als het masturberen bij bestiale visuele stimuli, uit seksuologisch behandelooptpunt een belangrijk onderscheid.

Zoals gezegd ken ik geen literatuur die onomstotelijk aantoon(t) dat het bekijken van porno aanzet tot grensoverschrijdend seksueel gedrag. De huidige staat van kennis lijkt eerder op het tegendeel het geval te wijzen: het bekijken van (ook deviante) porno zou mogelijk juist kunnen leiden tot afname van interesse voor in-vivo seksuele activiteit, met name door de zeer krachtige, dominerende werking van de visuele pornografische stimuli, en de afhankelijkheid die deze krachtige stimuli kunnen oproepen. Van Zessen (2010) toont in zijn vele beschrijvingen van pornoverslaafden ook vooral de toename van pornogelateerd masturbatiegedrag, ten koste van seksu-

ele interactie.

De nieuwe wet biedt voor deze nuances en overwegingen geen ruimte. Ik wil een lans breken voor het toestaan en gebruiken van virtuele dierenporno, indien onderzoek zou uitwijzen dat de consumptie van virtuele dierenporno bij bestiale zedendelinquenten zou bijdragen tot toename van een gelegitimeerde en bevredigende vormen van seksueel gedrag (masturbatie) en recidivereductie. Dan zou onder bijzondere omstandigheden een uitzondering moeten worden gemaakt op het verbod. Tevens zou de groep bestialen die niet tot ontucht geneigd zijn, hiermee hun copingstrategieën met betrekking tot masturbatie kunnen handhaven en uitbreiden. Het probleem dat de herkomst van dergelijke porno onbetrouwbaar is (dus ongewis of er werkelijke slachtoffers zijn gemaakt), zou kunnen worden ondervangen door de productie ook in eigen beheer, door bonafide bedrijven toe te staan.

Leve de fantasie

Naast het hierboven genoemde behandelargument zijn er principiële gronden om een verbod op virtuele porno te problematiseren. Het principe hierachter is nogal belangrijk: leidt vrijelijk fantaseren op den duur tot gedrag om die fantasieën te praktiseren? Wanneer wel en wanneer niet? En heeft dit dan te maken met de inhoud van die fantasieën? Filosoof Frank Ankersmit (2007) wees er mijns inziens op dat met het verbieden van virtuele porno eigenlijk al een grens is overschreden: "(...) bij virtuele porno – digitale bewegende tekeningen – is er geen sprake van daadwerkelijk misbruik. Het is een onverdedigbare inbreuk op de burgerlijke vrijheid om te zeggen: dit gaan we verbieden en desnoods bestraffen." Dan begeven we ons op een 'akelig steil hellend vlak'. "Mensen kunnen zich allerlei wanstaltige en onsmakelijke dingen voorstellen, dat doen ze ongetwijfeld ook in ruime mate. Stellen we bepaalde virtuele fantasieën strafbaar, dan zijn er geen solide argumenten meer om te verdedigen dat we mensen wél vrij laten om zich allerlei afschuwelijke dingen voor te stellen. De volgende stap moet dan zijn dat er een gedachtenpolitie komt, die ongewenste fantasieën moet uitbannen." Hij lijkt een vooruitziende blik te hebben: de "animal cops" worden op dit moment opgeleid; straks meer hierover.

Modeldieren

Nu virtuele dierenporno op dit moment als mogelijkheid wegvalt, kunnen we, bij wijze van gedachtenexperiment, bedenken wat dan wel zou mogen. Imitatiedieren? Rubberen modellen? Een opblaasbaar beest?

Al jaren zijn er levensechte plastic/latex modellen in de handel van - met name - vrouwen: een compleet model, of onderdelen ervan, al naar gelang de - partialistische - voorkeur (en mogelijk ook de kosten?). Het is niet moeilijk te bedenken dat ook voor deze attributen levende voorbeelden model hebben bestaan. Verder zijn er aanwijzingen dat sommige dierenseksplegers opgewonden raken door de vacht van het dier. (Dekkers, 1999). Brengen opgezette dieren hierbij uitkomst?

Het pornoaanbod tot voor kort: vrouwen met mannetjesdieren

Het was zover ik weet eind 2008 nog niet verboden, dus heb ik destijds een kleine "steekproef" gedaan onder dierenpornofilmmpjes op internet. Wat blijkt: bijna uitsluitend was sprake van vrouwen die iets met mannelijke dieren aan het doen waren. In duidelijke taal: aftrekken en pijpen van een hengst, zich laten berijden door een hond, zich door de hond laten likken en hem tegelijkertijd aftrekken. Verder was duidelijk te zien dat de hengsten en reuen niet onverschillig bleven onder de stimulatie van de vrouwen: ze kwamen stuk voor stuk tot ejaculatie. De vraag of de vrouwen in kwestie aan dergelijke filmmpjes vrijwillig dan wel gedwongen hun meewerking verleenden is zeer op zijn plaats, maar helaas ontbreekt mij hierover informatie, hoe verwerpelijk ik de gedachte aan seksuele dwang ook vind.

Het probleem van instemming

Hoe begonnen bovenstaande scènes? Werd het dier gaandeweg de activiteit opgewonden, of was dat het al vóór die tijd? Je zou daarvoor moeten weten hoe de dieren in een sekssituatie zijn gebracht. De stelregel dat gezonde seksualiteit onder andere wordt gedefinieerd door de voorwaarde van instemming van beide partijen tot het hebben van seks, leidt tot het probleem dat je die aan een dier wel kan vragen, maar je lang op een antwoord kunt wachten. Maar of dieren zich tegen hun zin tot seks laten aanzetten? Een schrikachtig, weerbarstig dier als een paard zie ik al zodanig tegenstribbelen dat je mag hopen dat je niet wordt vertrap. En ook een hond laat niet alles toe, zal protesteren of van zich afbijten als hij pijn heeft (en zich daar vervolgens weer gefrustreerd over voelen). We zouden dus kunnen stellen dat dieren fysiek of gedragsmatig kunnen instemmen. En op de vraag of dieren weleens uit zichzelf hun seksuele getinte interesse uiten naar mensen, kunnen we volstaan met de vele voorbeelden van honden die op feestjes tegen de benen van de visite aanrijden en de terreur van "kruizenruikers."

Ontucht: mannen met vrouwtjesdieren

De kans op schade voor het dier was altijd al groter wanneer het de ontvangende partij was. In vrijwel alle gerapporteerde gevallen van toegebracht geweld en schade aan dieren, is sprake van mannelijke daders. Is de anatomische verhouding tussen dader en slachtoffer uit verhouding dan gaat het al gauw mis: kleine dieren als kippen of knaagdieren overleven penetratie meestal niet. Schade komt overigens niet altijd direct door de coïtus tot stand, maar wordt ook met steek- of snijvoorwerpen toegebracht, zoals in het geval van de “Beul van Twente” (Van de Pol, 2008), die tussen 2000 en 2004 tientallen dieren heeft mishandeld aan de genitaliën. Er zijn ook gerapporteerde gevallen van absoluut liefdevolle seksuele handelingen, zoals die bij een man die een niet gewelddadige, niet agressieve seksuele relatie onderhield met een aantal paarden (Earls & Lalumiere, 2009).

Behalve intentioneel toegebrachte schade bestaat de mogelijkheid dat dieren door mensen met geslachtsziekten besmet worden en hier zelf weer andere dieren mee besmetten. Andersom kunnen er bepaalde infecties of bijvoorbeeld vlooiën en wormen van dier op mens worden overgedragen.

Het probleem van dierenrechten: recht op seks of recht op geen seks?

Dieren hebben gevoel en kunnen lijden, dat is een algemeen geaccepteerde aanname. Ze zijn dus kwetsbaar en het klinkt logisch dat op ons mensen een appel wordt gedaan om hen te beschermen tegen ongewenste seksuele handelingen. Echter, of dieren ook kunnen denken, zich bewust zijn van hun verhouding tot anderen, is minder zeker; en als ze dat al zouden kunnen, kunnen ze hun gedachten niet aan ons meedelen. We weten niet wanneer een dier, in welke situatie, seks wil of niet. Hooguit kunnen we, in de voorbeelden die ik eerder gaf, aan het gedrag van het dier merken of het mee- of tegenwerkt. En als het nauwelijks reageert? Wat betekent dat dan? Dus wie behartigt dan de rechten van het dier, of gaat claimen dat te doen? Filosoof Rob Wijnberg (2009) heeft hier ook op gewezen: “dieren zijn weliswaar voelende en ervarende wezens, maar ze zijn niet zelfreflectief. Daarmee wordt een verplichting die de mens zichzelf oplegt jegens het dier, niet iets dat een dier ons oplegt. Wanneer een dier rechtssubject zou zijn, zou het ons kunnen aanklagen als we daarbij in gebreke blijven. Een rechtssubject kan zijn recht halen. Maar een dier kan dat zelf niet; dat zullen mensen voor dat dier moeten doen. En wie zal claimen in het belang van het dier te spreken?”.

Daarnaast heeft een dier dat rechten heeft, ook

verantwoordelijkheden en plichten, en kan dus ook worden aangeklaagd, door mensen en andere dieren - uiteraard ook weer bij monde van mensen. Rechtbanken zouden, nog meer dan nu, al snel uitpuilen van alle wederzijdse juridische claims, leidend tot slagers achter de tralies, taakstraffen voor vleeseters, HALT-bureaus voor dieren?

Het streven naar dierenrechten gaat vaak samen met de oproep tot het beschermen van de seksuele integriteit (lees: bescherming tegen ongewenste seksuele handelingen door anderen). Echter, zoals dit vaker - ook als het over mensen gaat - gebeurt, zit hier een paternalistische kant aan: hoe zit het met het legitimeren van de seksuele *behoefte* van dieren? Een hond schijnt zijn menselijke huisgenoten gewoon te zien als medehonden (Dekkers, 2000). Hoe diervriendelijk is het dan om dieren te isoleren van hun natuurlijke sekspartners en ze tegelijk seks met hun nieuwe ‘familieleden’ te onthouden? En: als we vinden dat dieren beschermd moeten worden tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag door mensen, moeten we er toch op zijn minst zorg voor dragen dat ze met hun eigen soortgenoten, in wat voor vorm dan ook, seks kunnen hebben?

Verlies van zedelijkheid = verlies van menselijkheid?

Een ander voorstelbaar risico van bestialiteit is dat als wij mensen ons begeven in seksuele situaties met dieren, we iets van onze menselijkheid zouden verliezen, ons zouden verlagen tot het dierlijke. Zodra we namelijk de soortgrens zouden overschrijden is het niet vanzelfsprekend dat we de weg terug ook weer kunnen vinden. Maar dan zou eerst gedefinieerd moeten worden wat menselijkheid is, en waarin mensen verschillen van dieren. Dat verschil is op het gebied van seksueel gedrag niet zo duidelijk.

Hoeveel valt er eigenlijk aan menselijkheid te verliezen, als het om seks gaat? Ten eerste worden wij als mensen nog steeds ingedeeld bij de dierenwereld. Daarnaast is er veel voor te zeggen dat seks überhaupt het meest dierlijke gedrag is dat een mens kan vertonen, veel meer dan eten, vechten, toiletbezoek enz., die veelal door strakke etiquette en conventies worden bepaald. Bij seks, gestuurd door opwinding, laten we ons vooral leiden door onze zintuigen, zoals reuk, smaak en tastzin, in het streven ons “te laten gaan”. Praten tijdens het vrijen kan soms stimulerend zijn, maar ook afleidend. Woorden zijn als uitdrukingsmiddel voor genot en opwinding vaak opvallend ontoereikend, in vergelijking met het (dierlijk) kreunen en zuchten. Een begrip als “op zijn hondjes” doet er ook aan denken, overigens een variatie die

in vroeger tijden werd verfoeid en bestreden, juist vanwege de associatie met het beestachtige: “Wie het met zijn vrouw had gedaan *quomodo canis* - als de hondjes - kreeg van zijn biechtvader als penitentie 10 dagen op water en brood; anders zou hij branden in de hel, voor eeuwig aan zijn vrouw *quomodo canis* vastgeklonken.” (Dekkers, 2000).

Vermenselijking van het dier

Bovenstaande argumentatie kan ook vanuit omgekeerd perspectief worden gebruikt: het is niet goed voor dieren om gedrag te leren dat niet bij hun aard past. Voor een mannetjeshond zou bijvoorbeeld gepijpt of afgetrokken worden door een mens een on-dierlijke en typisch menselijke uitbreiding zijn van zijn seksuele repertoire. Daarnaast kan de hond in kwestie door seks met zijn baas danig in de war raken over zijn plek in de hiërarchie in het gezin. “Bij zijn voorouder de wolf is paren het exclusieve voorrecht van het alfamannetje, waardoor de huishond, in het gezin traditioneel de laagste in rang, zich dominantier gaat gedragen.” (Dekkers, 1999)

We kunnen echter met evenveel gemak beargumenteren dat de ‘vermenselijking’ van onze huisdieren al lang geleden is begonnen en tegenwoordig, met dagelijks wisselende honden- en kattenmaaltijden, hondenasjes, hondentoiletten, dierenrechten en dierentherapeuten, zijn voltooiing begint te naderen. Zo lijken de begrippen ‘menselijkheid’ en ‘dierlijkheid’ aan inflatie onderhevig, en mens en dier elkaar de laatste decennia steeds meer te zijn genaderd.

Recreatieve kijkers

Terug naar de dierenporno. De meeste porno die op internet wordt getoond is het type porno dat voor mannen interessant is. Een mogelijke verklaring voor de vermeende hoge winsten en de ruime belangstelling voor dierenporno is dat bepaalde dierenporno bekeken wordt door meer dan alleen exclusief bestialen. En dan heb ik het niet over de geit of koe of ezelin die dan bij de kijker de lust op zou moeten wekken. Het zijn hoofdzakelijk, zoals ik al eerder aangaf, vrouwen die op internet allerlei seksuele handelingen verrichten met - mannelijke - dieren. Wat wil dat zeggen? Mijn hypothese is: in het bekijken van alle porno zit mogelijk een voyeuristisch element – hoewel het te bekijken object zich niet onbespied waant maar zich juist bewust laat zien. Het kijken veronderstelt een afstand ten opzichte van het te bekijken object. Niet iedere pornoconsument zou zelf per se onderdeel willen zijn van het tafereel dat hem opwindt. Heteromannen kijken nogal eens graag naar vrouwen die zich ongeremd kunnen laten gaan

in seksuele situaties. Misschien gaat veel van deze porno niet over seks met dieren maar over kijken naar vrouwen die seks hebben met dieren?

Dat is heus niet zo uitzonderlijk: we zien deze erotische interactie tussen vrouwen en mannetjesdieren ook terug in oude en nieuwe dierenerotische kunst en in de mythologie (Dekkers, 1999). Afbeeldingen van mannen met vrouwtjesdieren zijn veel zeldzamer. Hollywood weet het ook: King Kong is een succes geworden, Queen Kong zou nooit een kans hebben gemaakt...

Legitieme perversiteiten: de bio-industrie

De nieuwe wet is een zogenaamde fatsoens- of zedelijkheidswet, en richt zich tegen ontuchtige handelingen, dat wil zeggen seksuele handelingen die niet in overeenstemming zijn met maatschappelijke moraal of sociaal ethische normen. Het is dus geen dierenbeschermingswet, want niet primair bedoeld om dieren te vrijwaren van ongewenste intieme handelingen. Behalve het hierboven al besproken probleem dat ontstaat als we dieren rechten gaan bieden, zullen economische belangen bij de formulering van de wet een niet onaanzienlijke rol hebben gespeeld. Zou de wet in plaats van “ontuchtige handelingen” spreken van “ongewenste intieme handelingen”, dan zouden vruchtbaarheidshandelingen zoals inseminatie, het verkrijgen van sperma van stieren, het castreren van biggen en het met vibrators bewerken van zeugen om hun ontvankelijkheid voor inseminatie te vergroten, ook strafbaar zijn. Dit zou een ramp betekenen voor bio-industrie. Het zal een dier stellig weinig uitmaken of het met of zonder seksuele intentie wordt geëxploiteerd. Tenzij het natuurlijk zelf opgewonden raakt van de handeling - dan zal het die handeling waarschijnlijk wel als minder onaangenaam ervaren.

In een van de afleveringen van de VPRO-documentaireserie “Beagle” (VPRO, 2010) bezocht biologe Sarah Darwin een bedrijf met fokstieren in Australië. Het sperma van de stier werd opgevangen door een medewerker met een kunstvagina. Verteld werd dat steeds als de stier zijn vaste medewerker zag, het dier reeds opgewonden begon te raken. Hier is dus sprake van een seksuele situatie, waarbij het echter niet de intentie van de medewerker is om er zelf bevrediging uit te halen. Deze praktijksituatie, die ook in ons land voorkomt, zou bij ons dus ook legaal blijven. Echter, als de medewerker er een erectie bij zou hebben of achteraf zou vertellen dat hij opwinding ervoer, zou hij strafbaar zijn.

Het is niet moeilijk te bedenken dat de economische belangen van de bio-industrie en de methodes die ze gebruikt, enorm zijn. Maar wat is het verschil

tussen wellust en eetlust? Schrijver J.S. Foer (2006) vroeg zich af: "Waarom mogen we dieren wel doodmaken maar niet neuken?" Dit hangt waarschijnlijk samen met onze visie op wat als 'beschaafd' wordt gezien. Als we bepaalde handelingen, zoals het slachten of insemineren van dieren, hebben uitbesteed, en daarmee geanonimiseerd, gemechaniseerd en geïnstitutionaliseerd, komen we er als persoon, als individu goed af, wassen we onze handen in onschuld. Ons laagje beschaving blijft intact. Als we seks hebben met een dier schudden we dat laagje er als het ware in één beweging af.

Maar nu een stap verder: stel dat de porno-industrie ook economische belangen heeft, net als de bio-industrie - hetgeen natuurlijk het geval is - kunnen we dan niet met evenveel kracht stellen dat de (bestiale) handeling is uitbesteed, geanonimiseerd, gedigitaliseerd? Dit leverde begin vorig jaar in de Eerste Kamer een interessante discussie op, rond de vraag of producenten c.q. medespelers in een dierenporno-productie kunnen worden opgevat als professionals (Eerste Kamer, 2010). Zo ja, dan zou economisch belang bij de toepassing van de nieuwe wet niet doorslaggevend mogen zijn, want hoe zou het economisch belang van de bio-industrie boven dat van de dierenporno-industrie kunnen worden gesteld? Vandaar de toevoeging in artikel 254a lid 2: "(...) degene die van (...) een beroep of gewoonte maakt." Het lijkt mij trouwens overduidelijk dat economische belangen bij het ontstaan van de wet wel degelijk een rol hebben gespeeld, zowel ter bescherming van de bio-industrie als ter bestrijding van het enorme (maar onbekende!) zwart geldcircuit van de dierenporno-industrie.

Van bestialiteit tot erger...

Wat is nu te verwachten van de nieuwe wetgeving? Voor zover het reële bestiale praktijken betreft zal de angst er bij zowel plegers als kijkers flink inzitten. PvdA-Tweede Kamerlid Waalkens, de initiator van de wet, stelde nadrukkelijk dat bestialiteit kan leiden tot uitgebreidere zedenmisdrijven en geweldsdelicten, en hij verwijst daarbij naar "wetenschappelijk bewijs" waarover we verder niet worden ingelicht. Uit het stenografische verslag van het debat in de Eerste Kamer blijkt dat Waalkens zijn betoog ondersteunt met de casus van de "Beul van Twente" (Van de Pol, 2008; Eerste Kamer, 2010) - al eerder genoemd - die na seksuele mishandeling van dieren overging tot mishandeling van mensen en uiteindelijk een moord pleegde en levenslang kreeg. Het gaat hier echter om één voorbeeld.

Ik wil er dit over zeggen: voor zover er uit onderzoeken enige onderbouwing is voor de correlatie

tussen bestialiteit en latere toename van gewelds- en zedendelicten, dan is heel moeilijk te bewijzen dat het één het ander veroorzaakt. Hierbij wordt nogal eens de drogreden "erna = erdoor" (*post hoc ergo propter hoc*) gebruikt. Mensen met een predispositie tot zedenmisdrijven en geweld, worden mogelijk (en waarschijnlijk vaak) ook aangetrokken tot andere deviante seksuele fantasieën en activiteiten, maar dit maakt bestialiteit daarom niet meteen en per se tot een leerschool voor geweld en zedenmisbruik (Gijs, Gianotten & Vanwesenbeeck, 2009). Wel zou er mogelijk verband bestaan tussen bestiaal gedrag op de kinderleeftijd en zedelijke geweldsmisdrijven in de volwassenheid (Hensley, Tallichet & Dutkiewicz, 2010).

Animal cops

Dit nieuwe "elitecorps" zal, getuige de regeringsverklaring, worden ingezet voor "dieren in nood" en "tegen mishandeling en verwaarlozing van dieren". Nog onbekend, maar wel denkbaar, is dat een cursus "Signaleren van opwindingsgestuurde manipulatie van dieren" deel gaat uitmaken van het opleidingsprogramma. De ontuchtige handeling is, zo is inmiddels duidelijk geworden, immers alleen met recht ontuchtig, dus laakbaar en strafbaar, wanneer er seksuele fantasieën en opwinding bij worden beleefd. De vraag blijft onverminderd wat er zo gevaarlijk is aan seksuele fantasieën? Zijn ze schadelijker, moeilijker beheersbaar en exploiterender dan andere fantasieën (bijv. die van een varkensboer die tijdens het insemineren fantaseert over de enorme winsten die hij gaat maken)? Dan zou in theorie iemand die ontucht heeft met een dier ook vrijgesproken moeten worden van vervolging als hij kan aantonen dat hij er niet seksueel opgewonden van raakt!

Deze wet is overduidelijk een fatsoenswet, maar betreft niet zozeer het fatsoenlijk *omgaan* met dieren, als wel het hebben van *vieze gedachten* bij het omgaan met dieren. Dit noodzaakt een professionele gedachtenpolitie die, desnoods uitgerust met mobiele leugendetectoren, verkeerd gedrag maar vooral verkeerde intenties gaat opsporen.

Morele problemen voor de seksuoloog?

Sinds Money (1986) weten seksuologen alles over de onveranderbaarheid van de inhoud van parafiele fantasieën. Wat nu als een cliënt, al dan niet gedwongen, zich bij ons meldt met de onbeheersbare neiging seks te hebben met dieren, en zich juist door de nieuwe wetgeving meer in het nauw gedreven voelt? Gaan wij dan, met de wetboeken in de hand, ons vooral inspannen om de ander van het verboden en straf-

bare gedrag af te houden? En gaat de behandeling van dierenseksplegers lijken op de behandeling van kinderseksplegers? De huidige wet volgt dezelfde strafbaarstelling en lijkt hierin geen alternatieven te bieden. Tegelijkertijd blijven huisdieren in de huishoudelijke privacy net zo vogelvrij als voorheen. Boerderijdieren mogen nog steeds om economische redenen worden misbruikt. Waarschijnlijk is het enige effect van de nieuwe wet de mogelijkheid om de dierenporno aan te pakken, met nog onbekende gevolgen als deze handel ondergronds gaat. Ik vraag me af wie in deze wet het minst gediend wordt: het menselijk fatsoen of het dier. Nooit te vroeg om ons dat eens af te vragen en daarover een standpunt te ontwikkelen, voordat de eerste in het nauw gebrachte bestialen bij ons voor de deur staan.

Literatuur

- Ankersmit, A. (2007,10 juli). Filosofisch elftal. *Trouw*, p11,12.
- Dekkers, M. (1999). *Lief Dier*. Amsterdam: Contact.
- Dekkers, M. (2000). *Poot!*. Amsterdam: Contact .
- Earls, C.M., & Lalumière M.L. (2009). A case study of preferential bestiality. *Arch Sex Behav*, 38, 605-9.
- Eerste Kamer. (2010). *Gecorrigeerd stenogram Eerste Kamer; 15e vergadering, dinsdag 19 januari 2010*. Opgehaald van <http://www.eerstekamer.nl>
- Foer, J.S. (2006). *Extremely loud and incredibly close*. London: Penguin books.
- Gijs, L., Gianotten, W., & Vanwesenbeeck, I.(2009). *Seksuologie*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghem.
- Hensley, C., Tallichet, S.E., & Dutkiewicz, E.L. Childhood bestiality: a potential precursor to adult interpersonal violence. (2010). *Journal of Interpersonal Violence*, 25, 557-67.
- Kinsey, A.C. (1953). *Sexual behaviour in the human male*. Philadelphia and London: W.B. Saunders company.
- Money, J. (1986). *Lovemaps; clinical concepts of sexual/erotic health and pathology, paraphilia and gender transposition in childhood, adolescence and maturity*. New York: Irvington.
- Ramesar, P. (2011, 6 januari). Oprollen kinderpornonetwerk moeilijk, *Trouw*, p3
- Tweede Kamer. (2010). *Publicatie wettekst en motie verbod dierenseks*. Opgehaald van <http://www.tweedekamer.nl>
- Van de Pol, W. (2008). Het gruwelijke repertoire van Rudolf K.: De jacht op de beul van Twente. *Crimelink*, 1(1), 31-35.
- Van Zessen, G. (2009). *Seksverslaving, begrijpen en veranderen*. Amsterdam: SWP.
- VPRO. (2010, 31 maart). *Beagle: in het kielzog van Darwin*. Hilversum: VPRO.
- Wetboek van Strafrecht. (2010). *Artikel 254 en 254a*. Opgehaald van <http://wetten.overheid.nl>
- Wijnberg, R. (2009). *Nietzsche en Kant lezen de krant*. Amsterdam: De Bezige Bij.

Abstract

Our inner beast- about decency and bestiality

In this article new Dutch legislation on animalsex/ zoophilia is reviewed. Since July 2010 zoophilia, including the production and consumption of animal porn, has been prohibited. I explore political, philosophical, sexological and ethical backgrounds of this legal change, and argue that this law is based on highly economic argumentation and vague and complex concepts like "moral decency". The practical use of virtual animal porn is being discussed. In my view, the new law may have unintended and negative consequences for animals, human privacy, public tolerance and treatment of persons with zoophilia-oriented problems.

Keywords: zoophilia, bestiality, legislation, virtual porn

Trefwoorden: zoöfilie, bestialiteit, wetgeving, virtuele porno